

بسمه تعالی

مساجد مجازی؛ پلی برای صدور انقلاب

یحیی جهانگیری سهروردی

مقدمه

مدتی است که رهبر معظم انقلاب بر ضرورت نوآوری تأکید می‌کنند، به دلیل «اجتناب ناپذیر بودن تحولات در جوامع بشری»^۱. در نتیجه، ایشان «مدیریت تحولات در کشور»^۲ را ضروری دانسته‌اند و فرموده‌اند: «با توقف در گذشته و نفی نوآوری نمی‌توان به جایی رسید... بنابراین تنها راه صحیح بازگذاشتن راه نوآوری، آزادفکری و آزاداندیشی و مدیریت این راه تحول آفرین است»^۳. ایشان یکی از سال‌ها را نیز سال نوآوری و شکوفایی نامیدند که ضرورت این مسئله را در این برهه از ایران معاصر نشان می‌دهد.

مسجد نیز باید در دایره‌ی نوآوری جایگاه خود را مشخص کند و از این قافله عقب نماند. به فرموده‌ی ولی امر مسلمانان، «تحول راز ماندگاری و تعالی بشر است»^۴. در غیر این صورت، «کناره‌گیری از تحول موجب از بین رفتن و یا منزوی شدن خواهد شد»^۵. در این مقاله، سعی داریم برای بهبود وضعیت مساجد، جذب جوانان، بهره‌گیری از رقبای فرهنگی مسجد در راستای مسجد (یعنی قرارداد ابزارهای جدید فناوری در طول مسجد و نه در عرض آن و به عنوان رفیق مسجد، نه رقیب) و رساندن پیام انقلاب به جهان راهکاری کاربردی پیشنهاد کنیم.

۱ - سخنان رهبر معظم انقلاب اسلامی در دومین روز از سفر به استان سمنان در جمع دانشگاهیان.

۲ - همان.

۳ - همان.

۴ - همان.

۵ - سخنان رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از اساتید، فضلا، پژوهشگران و مبلغان حوزه‌های علمیه‌ی قم، مشهد و اصفهان.

مسجد مجازی

یکی از ویژگی‌های اماکن مجازی این است که بشر در آن بر مکان و زمان فائق می‌آید و می‌تواند از هر جایی و در هر زمانی به مقصودش دست یابد. در حالی که مکان‌های مذهبی واقعی چنین ویژگی‌ای ندارند و استفاده از آن‌ها نیازمند برنامه‌ی زمانی و مکانی خاصی است. بنابراین، مسجد مجازی می‌تواند پاسخگوی نیازهای افراد در هر زمان و مکانی باشد، آن هم به انتخاب مخاطب و نه خطیب. مراد از مسجد مجازی در مقاله این است که همه‌ی سازوکارهای (ارکان) مسجد واقعی (فیزیکی) در فضای مجازی وجود داشته باشد - هم اینترنت و هم بازی‌های رایانه‌ای. لازم به ذکر است این مقاله بخشی از کتابی است با نام مسجد مجازی که به همت دفتر مطالعات و پژوهش‌های مرکز رسیدگی به امور مساجد در حال تألیف است.

مسجد و انقلاب

چه آنان که حوادث انقلاب اسلامی ایران را دیده‌اند و چه آنان که در لابه‌لای نگاهشده‌ها مطالعه کرده‌اند، به این حقیقت واقف‌اند که رابطه‌ی دو پدیده‌ی «مسجد» و «انقلاب» رابطه‌ای علی و معلولی است. در دیدگاه بنیانگذار انقلاب «این مساجد است که این نهضت را درست کرده است»^۱ و همین فراز می‌تواند برای اثبات میزان تأثیر مساجد در تحقق انقلاب گواهی روشن باشد. نقش مساجد در پیروزی انقلاب چنان پررنگ بود که حامد الگار، نویسنده‌ی آمریکایی، هسته‌ی اساسی پیروزی انقلاب اسلامی را مسجد^۲ می‌داند و می‌افزاید در دوره‌ی نهضت خمینی (رحمة‌الله‌علیه) بود که «مسجد به یک کانون مبارزه و مرکز فرماندهی بدل گردید و به‌طور خلاصه مسجد تماماً آن چیزی شد که در عصر پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله بود)»^۳.

مساجد در دوران انقلاب به‌طور طبیعی و البته با تکیه بر پیشینه‌ی تاریخی خود مرکز مبارزه علیه رژیم بودند؛^۴ از این رو همواره با عکس‌العمل تند رژیم طاغوت مواجه می‌شدند.^۵ مساجد نه تنها پایگاهی پایگاهی جهت بیداری مردم علیه حکومت پهلوی بودند، بلکه محلی برای سازماندهی نیروهای انقلابی

۱ - امام خمینی (رحمة‌الله‌علیه)، روح الله، صحیفه‌ی نور، انتشارات مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۶۹، ج ۸، ص ۶۰.

۲ - آلگار، حامد، دین و دولت در ایران، ترجمه‌ی ابوالقاسم سری، طوس، تهران، ۱۳۶۵، ص ۱۵۴.

۳ - همان.

۴ - محمدی، منوچهر، تحلیلی در انقلاب اسلامی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۳، ص ۹۱.

۵ - شریف پور، رضا، مسجد و انقلاب اسلامی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۰، ص ۸۸ و ۸۹.

و مبارزه بودند. تبادل اطلاعات و جلسات مشاوره میان مبارزان در مساجد صورت می گرفت؛ زیرا پخش اعلامیه در بیشتر مساجد آسان تر و سریع تر بود و اعتراض مردم، علما و حضرت امام (رحمة الله عليه) با پخش اعلامیه های آنان در مجامع مذهبی، به ویژه مساجد، همه گیر می شد.^۱ تأثیر مساجد بر پیروزی انقلاب آنقدر صریح است که یکی از یاوران انقلاب، می گوید: «اگر مسجد نبود، انقلاب نبود».^۲

اما نقش مساجد بعد از دوره ی «وقوع انقلاب» نیز متوقف نماند. پس از پیروزی انقلاب، باز مساجد بودند که در مرحله ی «ثبوت انقلاب» نقش آفرینی کردند. بعد از فروپاشی نظام شاهنشاهی، تقریباً همه ی کارهای انقلاب در مساجد انجام گرفت و کمیته های انقلاب از دل مساجد جوشید. در زمان هشت سال دفاع مقدس، مساجد نقش چشمگیری در اعزام نیرو، پشتیبانی، برگزاری مراسم دعا و بزرگداشت شهدا داشتند. در زمان سازندگی، امدادسانی به مردم آسیب دیده از بلایای طبیعی، بازسازی مناطق جنگی، برگزاری انتخابات و... نیز مساجد فعال ظاهر شدند.^۳

انقلاب اسلامی فرآیندی بود که مراحل تکاملی داشت: مرحله ی نخست، پیروزی انقلاب اسلامی بود که از آن به «حدوث انقلاب» یاد می کنیم. این مرحله از انقلاب به یاری خدا، همت مردم و رهبری امام (رحمة الله عليه) به پیروزی رسید. مرحله ی دوم انقلاب، استقرار دولت اسلامی و اثبات کارآمدی نظامی بود که برپایه ی ولایت فقیه بنا شده باشد. این مرحله را مرحله ی «ثبوت انقلاب» می نامند. مساجد در این دو مرحله محور یا دست کم نقش آفرین بوده اند. مرحله ی سومی که انقلاب پیش روی دارد، ایجاد تمدن اسلامی است. نظریه ی «صدور انقلاب» می تواند در راستای این مرحله تفسیر گردد. ایجاد تمدن اسلامی هدف غایی انقلاب اسلامی است. همچنان که مسجد مبنای اساسی «حدوث» و «ثبوت» انقلاب بوده است، باید در مرحله ی سوم از فرآیند تکاملی آن، یعنی مرحله ی «صدور» انقلاب، نیز نقش محوری داشته باشد.^۴ اساساً، به دلیل اینکه مسجد جایگاه توحید، نفی شرک، ندای حق و دادخواهی مظلوم بوده است، همواره مهد قیام و اعتراض نیز بوده است و مردم نیز برحسب موقعیت جامعه از این مکان مقدس الهام گرفته اند.^۵

۱ - سیفی، محمد مهدی، مقاله ی «نقش تاریخی مساجد در انقلاب اسلامی»، روزنامه ی رسالت، ش ۶۵۰۵، ۳۱ / ۵ / ۱۳۸۷، ص ۱۷.

۲ - رستگاری، مرتضی، مقاله ی «مسجد در صدر اسلام و نقش آن در پیروزی انقلاب اسلامی»، فروغ مسجد (۲)، مجموعه مقالات و سخنرانی های دومین همایش هفته ی جهانی مساجد، مؤسسه ی فرهنگی ثقلین، قم، ۱۳۸۴، ص ۱۹۶.

۳ - شکران، ناصر، مقاله ی «مسجد، ملجأ مردم»، فروغ مسجد (۵)، مجموعه مقالات و سخنرانی های چهارمین همایش هفته ی جهانی مساجد، انتشارات ثقلین، قم، ۱۳۸۶، ص ۲۴۱.

۴ - جهانگیری، یحیی، مقاله ی «مسجد مجازی، نوآوری در افق ایران ۱۴۰۴»، مجله ی ره آورد، ش ۲۳.

۵ - میزبانی، مهناز و سایرین، نقش مساجد و دانشگاه ها در پیروزی انقلاب، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳، ص ۵۲.

جایگاه صدور انقلاب در قاموس فکری امام و رهبری

درک دقیق از معنا و زمان اعلان تئوری صدور انقلاب، از طرف امام، نشان می‌دهد که ایشان حتی قبل عینیت یافتن انقلاب تحقق غایتش را در صادرکردنش می‌دید.

صدور انقلاب اسلامی از لحظه‌ی ورود حضرت امام (رحمة الله علیه) به پاریس و اوجگیری نهضت مقدس مردم ایران در کانون توجهات جامعه‌ی جهانی قرار گرفت و اولین پرسش‌ها در این باب توسط نهادهای سیاسی غرب و قبل از پیروزی انقلاب اسلامی مطرح گردید.^۱

از این رو، امام (رحمة الله علیه) نه بعد از انقلاب، بلکه قبل از انقلاب دغدغه‌ی صدور انقلاب را داشت. با تأمل در خاطرات یکی از یاران امام^۲ درمی‌یابیم که ایشان حتی در اسفند سال ۴۱ انقلاب را به سه مرحله تقسیم کرده بودند: «شما بدانید که مبارزه‌ی ما سه مرحله دارد؛ نخست اسلامی کردن ایران، دوم اسلامی کردن کشورهای اسلامی، سوم اسلامی کردن جهان. آن روز است که به مولایم مهدی (عجل الله تعالی فرجه) عرض می‌کنم جهان منتظر قدوم مبارک توست»^۳. انقلاب اسلامی رویداد نیست که صدورش به زمان خاصی متوقف باشد. انقلاب اسلامی فرایندی است که باید تا تشکیل تمدن اسلامی، رفاه و آزادی همه‌ی مستضعفان در گسترش آن کوشید. همچنان که امام فرموده‌اند: «مقصد این است که اسلام، احکام اسلام، احکام جهانگیر اسلام زنده بشود، پیاده بشود، همه در رفاه باشند، همه آزاد باشند و همه مستقل باشند»^۴. انقلاب‌ها به صورت طبیعی میل به گسترش دارند و انقلاب اسلامی نیز از این قاعده مستثنا نیست. از این نظر، می‌توان گفت صدور انقلاب‌ها فرایندی طبیعی است و همچنان ادامه دارد.

۱ - دولت‌آبادی، فیروز، مقاله‌ی «صدور انقلاب تمنا و تقابلی از درون و بیرون»، مجله‌ی حضور، ش ۲۶، ص ۳۵، لینک مستقیم: www.navideshahed.com/fa/index.php?Page=definition&UID=۹۵۸۴۷

۲ - آقای عسگر اولادی.

۳ - دبیری مهر، امیر، مقاله‌ی «صدور انقلاب؛ خیال یا واقعیت»، سایت باشگاه اندیشه، لینک مستقیم: www.bashgah.net/pages-۱۹۳۰۲.html

۴ - مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (رحمة الله علیه)، «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی (رحمة الله علیه)»، تبیان، دفتر ششم، تابستان ۱۳۷۴، ص

صدور انقلاب یک بایسته

امام (رحمة الله عليه) فرموده بودند: «ما موظفیم که اسلام را در همه جای دنیا معرفی کنیم»^۱؛ زیرا ایشان مظلومیت و غریب بودن اسلام را در دنیای امروز درک می کرد.^۲ امام (رحمة الله عليه) در عین توجه به مشکلات معیشتی مردم، غفلت از اهداف و آرمان های انقلاب را به مسئولان گوشزد می کرد:

مسائل اقتصادی و مادی اگر لحظه ای مسئولین را از وظیفه ای که بر عهده دارند منصرف کند، خطری بزرگ و خیانتی سهمگین را به دنبال دارد. باید دولت اسلامی تمام سعی و توان خود را در اداره ی هرچه بهتر مردم بنماید؛ ولی این بدان معنی نیست که آن ها را از اهداف عظیم انقلاب که ایجاد حکومت جهانی است منصرف کند.^۳

از منظر رهبر معظم انقلاب نیز انقلاب دو جهت دارد: یکی مبارزه با استبداد داخلی و دیگری سخن و پیام جدید انقلاب برای دنیا و بشر. «پیام جهانی و انسانی اسلام است که او را به ستایش وادار می کند. جنبه ی دوم بسیار مهم است؛ ما باید بتوانیم این را بیان کنیم».^۴ همچنان که ایشان فرموده اند، صادر کردن تفکر انقلابی و اندیشه ی مبارزه به بیرون مرزها بسی مهم تر از مبارزه با استبداد داخلی است. شاید به دلیل اهمیت همین موضوع بود که رهبر معظم انقلاب حدود یک ماه بعد از انتصاب به رهبری انقلاب، در نوزده تیر ۱۳۶۸، به تبیین نظریه ی صدور انقلاب پرداختند.^۵ رهبر فرزانه در جایی دیگر صدور انقلاب را تداوم راه انبیا و ستیز با آن را کار دشمن شمرده اند:

ما به این کار و انجام این وظیفه افتخار می کنیم. این راه انبیاست و ما این راه را باید ادامه دهیم... چرا ما باید از صادر کردن توحید، اخلاق انبیا، روح فداکاری، اخلاص و تزکیه ی اخلاقی به کشورهای دیگر خجالت بکشیم؟! چرا باید شرم کنیم از اینکه غیرت و حمیت صحیح و ایستادگی در مقابل قدرت های باطل را به صورت درس عملی به ملت های دیگر ارایه و تعلیم بدهیم؟ ملت ها باور نمی کنند که بشود با عوامل و مزدوران قدرت های استکباری درافتاد. ما درافتادیم و پیروز هم شدیم. چرا این عمل و تجربه ی خودمان را در اختیار افکار عمومی ملت ها نگذاریم؟ ما این انقلاب را صادر می کنیم. ما از اینکه بتوانیم

۱ - صفحه ی نور، ج ۱۸، ص ۱۰۳ - ۱۰۲، در دیدار با مسئولان دانشگاه امام صادق (علیه السلام)، مورخ ۶۲/۶/۱۵.

۲ - همان.

۳ - مقاله ی «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی»، ص ۴۷.

۴ - بیانات مقام معظم رهبری، مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۷، در دیدار با اعضای شورای عالی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی.

۵ - بیانات مقام معظم رهبری، مورخ ۱۹/۰۴/۱۳۶۸، در دیدار و بیعت اقشار مختلف مردم کشور با معظم له.

توحید و مکتب انبیا و روش‌های انسانی پاکیزه، طیب، طاهر، صبر، مقاومت و ایثار را به کشورهای دیگر صادر کنیم، هیچ ابایی نداریم. رسانه‌های غربی که با پول صهیونیست‌ها و با تدبیر سیاستمداران خبیث و ظالم و فاسد اداره می‌شوند، می‌خواهند جنجال درست کنند و ما را از این حرف و عمل که فرهنگ و مفاهیم انقلاب باید صادر شود پشیمان کنند.^۱

صدور انقلاب کاری فرهنگی

صدور انقلاب صدور رسالت انقلاب اسلامی و انتقال ارزش‌های معنوی و الهی آن به گوش جهانیان است. این امر در سایه‌ی زور و لشکرکشی انجام نمی‌شود؛ بلکه باید به همه‌ی امکانات و ابزارهای پیام‌رسانی، محتوای پیام، موقعیت زمان و مکان و نیازهای مخاطبان در مناطق مختلف دنیا توجه کرد. انقلاب ما انقلابی فرهنگی بود و به تعبیر شهید مظلوم، دکتر بهشتی، «انقلاب ارزش‌ها» بود.^۲ در اوایل انقلاب، عده‌ای صدور انقلاب را رویکردی نظامی تفسیر می‌کردند؛ اما در همین جا بود که امام (رحمة‌الله‌علیه) رویکرد فرهنگی را پیشنهاد کردند:

اینکه می‌گوییم باید انقلاب ما به همه جا صادر بشود، این معنی غلط را از آن برداشت نکنند که ما می‌خواهیم کشورگشایی کنیم. ما همه‌ی کشورهای مسلمین را از خودمان می‌دانیم. همه‌ی کشورها باید در محل خودشان باشند، ما می‌خواهیم این چیزی که در ایران واقع شد و این بیداری‌ای که در ایران واقع شد و خودشان از ابرقدرت‌ها فاصله گرفتند و دست آن‌ها را از مخازن خودشان کوتاه کردند، این در همه‌ی ملت‌ها و در همه‌ی دولت‌ها بشود. آرزوی ما این است...^۳

رهبر معظم انقلاب در آغاز رهبری، قالب صدور انقلاب را نه قالبی نظامی که فرهنگی شمردند: پس از پیروزی انقلاب اسلامی، سردمداران تبلیغات جهانی روی اشاعه‌ی فرهنگ انقلابی اسلام جنجال راه انداختند و آن را به‌عنوان صدور انقلاب - با معنای غلطی که از صدور انقلاب می‌کردند - مورد تهاجم تبلیغاتی قرار دادند. همه‌ی رسانه‌ها در سرتار عالم روی این نکته و کلمه تکیه می‌کنند که جمهوری اسلامی در صدد صدور انقلاب است! خبثت آن‌ها

۱ - نگاه کنید به سایت معظم له به نشانی www.khamenei.ir.

۲ - سالار، محمد، مقاله‌ی «انقلاب اسلامی و صدور ارزش‌های فرهنگی»، فصلنامه‌ی اندیشه انقلاب اسلامی، ش ۵، ص ۲۳.

۳ - صفحه‌ی نور، ج ۱۳، ص ۱۲۷، در جمع سفرای کشورهای اسلامی، مورخ ۵۹/۷/۲۸.

در اینجاست که صدور انقلاب را به معنای صدور مواد منفجره و ایجاد درگیری در گوشه و کنار عالم و از این قبیل کارها معرفی می‌کنند! که این هم مثل بقیه‌ی خباث‌های تبلیغاتی دنیای غرب یک ترفند رذیلانه است.^۱

رهبر انقلاب، صدور انقلاب را چنین فرهنگی تعریف می‌کند:

صدور انقلاب صدور تجاوز و جنگ و به معنای گرفتن زمین‌های دیگران نیست... صدور انقلاب به معنای صدور پیام و صدور رسالت انقلاب است، صدور ارزش‌هایی مانند استقلال، عدم وابستگی، خودکفایی، خصلت‌های انسانی پاک، ایمان، شرف، افتخار، حمایت از مستضعفان و...^۲

در بیانی دیگر، امام (رحمة الله علیه) تبیین اندیشه‌های انقلاب را صدور انقلاب می‌داند: «صدور انقلاب به معنی لشگرکشی نیست؛ بلکه می‌خواهیم حرفمان را به دنیا برسانیم».^۳

مساجد مجازی روش عملی صدور انقلاب

پس از گذشت سی سال از پیروزی انقلاب به جاست در نحوه‌ی عملیاتی کردن صدور انقلاب قدری تأمل کنیم. چنان‌که گفته شد، در دو مرحله‌ی «حدوث» و «ثبوت» انقلاب محوریّت مسجد کاملاً مشهود است. تعامل بین انقلاب و مسجد بر پویایی مساجد و تنوع بخشی به کارکردهای آن نیز مؤثر بوده است. در فرایند صدور انقلاب نیز باید مسجد محور شود. شاید به همین دلیل بود که رهبر انقلاب تأکید داشتند باید مساجد همواره آماده‌ی قیام و پیشبرد اهداف اسلامی باشند. «اسلام مساجد را سنگر قرار داد؛ وسیله‌ای از باب اینکه از همین مساجد... همه‌ی اموری که اسلام را به پیش می‌برد و قیام را به پیش می‌برد مهیا باشد».^۴

با توجه به محذوریّت‌های ساخت مسجد، ممنوعیت‌های احیای کارکردهای انقلابی در مساجد خارج کشور و زمانبر و پرهزینه بودن ساخت مسجد، توجه به مساجد مجازی ضروری می‌نماید. مساجد مجازی می‌تواند با جذب مخاطب در ساخت مسجد، احیای کارکرد انقلابی آن و مخالفت با قوانین ممنوعیت ساخت مسجد بسیار مفید باشد. از یک سو، ملت ایران با تکلیفی به نام صدور ارزش‌های

۱ - بیانات مقام معظم رهبری، مورخ ۱۳۶۸/۰۴/۱۹، در دیدار و بیعت اقشار مختلف مردم کشور با معظم له.

۲ - مقاله‌ی «انقلاب اسلامی و صدور ارزش‌های فرهنگی»، ص ۲۲.

۳ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۹، ص ۴۱۴.

۴ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۷، ص ۶۰.

انقلاب و یاری مستضعفان مواجه است و از سوی دیگر با موانعی که بر سر راه مساجد قرار دارد. مسجد مجازی هم فرصتی است برای صدور انقلاب، هم راهی برای برداشتن موانع؛ زیرا موجب توسعه‌ی بنایی و گسترش کارکرد مساجد می‌شود. این‌ها یعنی اثبات کارآمدی مساجد در سومین مرحله از انقلاب. اگر در فرهنگ امام (رحمة الله علیه) ثمره‌ی انقلاب، آزادی همه‌ی مستضعفان جهان است و در اندیشه‌ی او باید مساجد را حفظ کرد «ای ملت! مسجدهایتان را حفظ کنید تا این نهضت به ثمر برسد»^۱، تحقق این دو با مساجد مجازی سامان می‌یابد. آنچه از سخنان امام (رحمة الله علیه) نتیجه می‌شود، تحول در کارکرد مساجد برای ایجاد پیروزی‌های دیگر اسلامی است^۲: «این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت ما درست کرد، این مراکز حساسی است که ملت باید به آن توجه داشته باشند، این طور نباشد که خیال کنیم حالا دیگر ما پیروز شدیم، دیگر مسجد می‌خواهیم چه کنیم؟ پیروزی ما برای اداره‌ی مسجد است»^۳. بدیهی است که امام (رحمة الله علیه) نیز تبلیغ و استفاده از رسانه‌ها را شیوه‌ی عملی صدور انقلاب می‌دانستند:

ما که می‌گوییم اسلام را می‌خواهیم صادر کنیم، معنایش... این است که می‌توانیم به وسیله‌ی دستگاه‌هایی که داریم، به وسیله‌ی همین صداوسیما، به وسیله‌ی مطبوعات، به وسیله‌ی گروه‌هایی که به خارج می‌روند، اسلام را آن طوری که هست معرفی کنیم. اگر آن طوری که هست معرفی بشود، مورد قبول همه خواهد بود.^۴

مقام معظم رهبری نیز استفاده از ابزارهای متناسب با زمان و مخاطب را اثرگذار می‌دانند: «ماییم و تفکر و معارف اسلامی، ماییم و پیام انقلاب اسلامی؛ ما باید بتوانیم این‌ها را درست به دنیا برسانیم... ما باید بتوانیم مفاهیم و معارف اسلامی و آنچه را که متعلق به ماست، بیان کنیم؛ البته باید با لحن و بیان روشن‌فکرانه و کاملاً مترقی و با استفاده از واژگان متناسب با هر دوره و زمان باشد»^۵.

مسجد به مثابه‌ی رسانه‌ای سنتی و اینترنت به مثابه‌ی ابزاری مدرن می‌توانند در ابلاغ پیام انقلاب نقش آفرین باشند. متأسفانه، رویکردی در کشور ما این دو را در ساحت نزاعی آشتی‌ناپذیر قرار داده است؛ از این رو هیچ‌گاه نتوانسته‌ایم برای بیان رسالت انقلاب از ظرفیت این دو رسانه بهره‌جوییم. مسجد رسانه‌ای است سنتی، ولی پویا، مقبول غیردولتی و دینی؛ در مقابل اینترنت ابزاری است مدرن، با

۱ - همان، ج ۸، ص ۶۰.

۲ - جهانگیری، یحیی، مقاله‌ی «کارکرد سیاسی مساجد»، آرشیو دفتر مطالعات و پژوهش‌های مرکز رسیدگی به امور مساجد، ص ۶.

۳ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۳، ص ۱۵.

۴ - مقاله‌ی «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی»، ص ۶۱ - ۶۰.

۵ - بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مسئولان سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مورخ ۸۰/۱۱/۱۷.

مخاطبانی بسیار. معقول آن است که کمیت یکی با کیفیت دیگری همراه گردد و این دو از عرصه‌ی رقابت به ساحت رفاقت بازگردند.

دشمن علیه انقلاب

امروز، ایران اسلامی مورد حمله‌ی فرهنگی دشمن قرار گرفته است؛ اما به فرموده‌ی رهبر انقلاب: «اگر ما بتوانیم در صحنه‌ی فکر و فرهنگ کار شایسته‌ای انجام دهیم، همه‌ی تهدیدهای مادی دنیا خنثی خواهد شد».^۱ در باور امام، ما باید از اهرم صدور فرهنگی انقلاب برای مقابله با ترفندهای دشمن بهره بگیریم:

ما باید در صدور انقلابمان به جهان کوشش کنیم... از طرفی دیگر تمام قدرت‌ها و ابرقدرت‌ها کمر به نابودی‌مان بسته‌اند و اگر ما در بسته بمانیم، قطعاً با شکست مواجه خواهیم شد. ما باید حسابمان را صریحاً با قدرت‌ها و ابرقدرت‌ها یکسره کنیم و به آن‌ها نشان دهیم که با تمام گرفتاری‌های مشقت‌باری که داریم با جهان برخورد مکتبی می‌نمائیم.^۲

در سنجش میزان اسلام‌ستیزی استکبار کافی است بدانیم از سال ۱۹۸۰ واژه‌ای به نام اسلاموفوبیا^۳ در ادبیات انگلیسی ابداع شد^۴ که به اسلام‌هراسی و تعصب علیه اسلام و مسلمانان اشاره دارد^۵ و هزاران سایت اینترنتی نیز در این زمینه فعال است.

موج الگوی‌گیری از انقلاب

با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، موج حمایت از همه‌ی نهضت‌ها و جنبش‌های رهایی‌بخش بر پا شد. آقای صبحی‌الجابی، پژوهشگر و نویسنده‌ی سوری، در خصوص تأثیر و بازتاب جهانی فرهنگ و تمدن انقلاب اسلامی اظهار می‌دارد: انقلاب اسلامی فرهنگ و تمدن حقیقی را برای جهانیان به ارمغان آورد. این تمدن در زمینه‌های سیاست، حقوق بشر و اخلاق با فرهنگ و تمدن غربی تفاوت اساسی

۱ - بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مورخ ۸۰/۱۱/۱۷.

۲ - مقاله‌ی «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی»، ص ۳۴ و ۳۵.

۳ - Islamophobia.

۴ - Conway, Gordon & others, Islamophobia: A Challenge for Us All, Runnymede Trust Publication, ۱۹۹۷, p ۱.

۵ - Sandra Fredman & others, Discrimination and Human Rights: The Case of Racism, Oxford University Press, ۲۰۰۱, p۱۲۱.

دارد. به هر حال، هر کس فرهنگ انقلاب اسلامی را الگوی خود قرار دهد، حتماً پیروز خواهد شد.^۱ امام (رحمة الله عليه) اندیشه‌ی صدور انقلاب را هیچ‌گاه آرمان‌گرایانه و غیر عملی تلقی نمی‌کرد؛ بلکه آن را واقعیتی ممکن می‌دانست و در بسیاری از مناطق جهان اسلام آن را به‌عینه می‌دید. «نهضت مقدس ایران نهضت اسلامی است. از این جهت، بدیهی است که همه‌ی مسلمین جهان تحت تأثیر آن قرار می‌گیرند.»^۲ «ما امروز دورنمای صدور انقلاب اسلامی را در جهان مستضعفان و مظلومان بیش‌از پیش می‌بینیم.»^۳ امام (رحمة الله عليه) نشانه‌های تحقق این پدیده را نمایان می‌دید:

امروز قدرت ایرانی و قدرت اسلام در ایران به طوری است که توجه همه‌ی ملت‌های ضعیف را به خودش معطوف کرده است و اسلام صادر شد در سرتاسر دنیا، از این سیاه‌های عزیزی که در امریکا هستند و تا آفریقا و تا شوروی و همه‌جا نور اسلام تابیده است و توجه مردم به اسلام شده است و مقصود ما از صدور انقلاب همین بود و تحقق پیدا کرد و انشاء الله اسلام در همه‌جا غلبه بر کفر پیدا خواهد کرد.^۴

اسامه ابوحمدان، نماینده‌ی جنبش مقاومت اسلامی فلسطین در لبنان، انتفاضه‌ی مردمی فلسطین را یکی از ثمرات انقلاب اسلامی در ایران می‌داند و در این باره می‌گوید: «با پیروزی انقلاب اسلامی مهم‌ترین خواسته‌ی مسلمانان در قرن بیستم تحقق یافت. مسلمانان جهان انقلاب اسلامی را الگو و سرمشق خود می‌دانند.»^۵ گیزلا کرافت، دانشمند آلمانی شرکت‌کننده در همایش بین‌المللی گفتگوی فرهنگ‌ها، حافظ، گوته و پوشکین، گفت: «اسلام در دهه‌های اخیر به الگو و مکتب نیرومندی تبدیل شده که در سایه‌ی آن مبارزه‌ی شدید با مادیگری و برای احیای معنویت جریان دارد.»^۶

متولیان مسجد و صدور انقلاب

امام (رحمة الله عليه) رسماً متولیان، ائمه‌ی جماعات و روحانیان را برای عملی کردن صدور انقلاب مخاطب قرار می‌دهد:

۱ - مقاله‌ی «انقلاب اسلامی و صدور ارزش‌های فرهنگی»، ص ۲۶ و ۲۷ و روزنامه‌ی کیهان، شماره‌ی ۱۶۴۴۰، ص ۱۶.

۲ - مقاله‌ی «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی»، ص ۲۵.

۳ - همان، ص ۹۲.

۴ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۱، ص ۲۶۶، پیام امام خمینی (رحمة الله عليه) به مناسبت سالروز پیروزی انقلاب اسلامی، ۵۸/۱۱/۲۲.

۵ - مقاله‌ی «انقلاب اسلامی و صدور ارزش‌های فرهنگی»، ص ۲۸ و روزنامه‌ی کیهان، مورخ ۷۷/۱۱/۱۰.

۶ - همان، ص ۲۱.

مسجد در اسلام و در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش و حرکت‌های اسلامی بوده... از مسجد تبلیغات اسلامی شروع می‌شده است، از مسجد حرکت قوای اسلامی برای سرکوب کفار و وارد کردن آن‌ها در (زیر) بیرق اسلام بوده است. شما که از اهالی مسجد و علمای مساجد هستید، باید پیروی از پیغمبر اسلام (صلی‌الله‌علیه‌وآله) و اصحاب آن سرور کنید و مساجد را برای تبلیغ اسلام و حرکت اسلامی و قطع ایادی شرک و کفر و تأیید مستضعفین در مقابل مستکبرین قرار دهید.^۱

یادمان باشد فرهنگ تشیع پیوسته به حکومت‌ها اعتراض کرده است؛ از این رو روحانیتی معترض تربیت کرده که خانه‌اش مسجد است.^۲ در نتیجه، مساجد و روحانیت هستند که فریاد ظلم‌ستیزی انقلاب را به گوش همگان می‌رسانند.

منبع: مرکز رسیدگی به امور مساجد

۱ - صحیفه نور، ج ۱۳، ص ۱۵.

۲ - مسجد و انقلاب اسلامی، ص ۱۲۴.